

Povídání o pra... pra... hraní

Malá Emilka se narodila na začátku 1. světové války do velmi chudé rodiny na Košově u Lomnice. Vyrůstala jen s maminkou a malou sestrou. Maminka musela všechno zvládnout sama. Tatínka už neměly. Jednou se jim rozpadl domeček, a tak musela maminka stavět nový. Rodina měla velké dluhy. Na hračky nebylo ani pomyslení. Místo panenky měla Emilka pomalované polínko. Emilčina maminka byla celé dny v továrně nebo u sedláků na poli. Sestřičky běhaly s dětmi po lese a sbíraly jahody a maliny a dávaly si je k obědu se suchými bramborami a kozím mlékem. Celé dny pásly kozy. Když byly větší, trávily spoustu času v Sokole.

Prababiččin tatínek vyrostl spolu se 6 dalšími sourozenci. Vašík byl nejmladší. Také vyrůstal bez tatínka, protože ten se vrátil z války bez nohy a brzy zemřel. Byla velká bída. Neměli co jíst. Děti často sháněly z hladu nezralé ovoce, pekly si na ohni brambory a hrzaly krmnou řepu. Často je ale přistihl hlídač a bylo zle, při hledání jídla se na hraní moc nemyslelo.

Prababička Hana se narodila na začátku 2. světové války. V uších mi stále zní její vyprávění: „Jako malá jsem toužila po panence, ale panenky nebyly, ani se neprodávaly. Tatínek musel odejít pracovat do Německa vyrábět zbraně pro německé vojsko. Stýskalo se mu po rodině a myslel i na mě. Jednou řekl svému kamarádovi z Francie, že shání pro Haničku k Vánocům panenku. Kamarád pomohl. Měl doma ve Francii po své, už velké dcerce, panenku s krásnou hlavičkou, ale rozbitým tělíčkem. Maminka ale panenku spravila. Pak se objevila pod stromečkem a byla krásná, byla moje. Moje první a poslední panenka. Tu panenku jsem totiž na Vánoce dostávala ještě několik let, vždy se před vánocemi ztratila, a pak jsem ji dostala pod stromeček akorát v novém oblečení. Nakonec jsem si na to zvykla. Jednou mi k ní přibyla postýlka a peřinka.

Některá kamarádka měla i pokojíček pro panenky, a to byl můj sen. Tatínek jedné kamarádky byl truhlář, měl doma plno různých odřezků. Jednou jsme se s kamarádkou pustily do výroby nábytečku, ale moc nám to nešlo. Její tatínek nás chvíli pozoroval, ale pak zakroutil hlavou a dohodnul se s maminkou. Druhý den na nás čekalo překvapení. Byly jsme v sedmém nebi. Náš pokojíček pro panenky měl kanape, skříň, stoleček a židličky. Všechny pěkně vymalované. Byl to malý poklad, který jsem schovávala ve starém lodním kufří – jediné skříňce, kterou jsem ve svém pokojíčku měla. Když mi bylo asi pět, přišel k nám domů Mikuláš s čerty. Zvlášť jeden čert byl hodný. Zvedl mě do výšky a dal mi pusou. Tou pusou jsem se všude chlubila. Brzy jsem se pak dozvěděla, že to bylo poslední setkání se známým panem holičem Vojtíškem. Zatkli ho Němci, protože se stýkal s partyzány. Už jsme ho nikdy neviděli.

Když už bylo po válce, konečně jsem mohla běhat s kamarádkami venku bez strachu. Hrát si společně. Na vodníka, na sochy, na třetího, na písničky, míčovou školku, podnikaly jsme dobrodružné výpravy do okolí, lezly po dřevěném skokanském můstku. Byli jsme fajn parta a trávili jsme každou volnou chvíli společně. Když napadnul první sníh, trávily jsme celé dny na kopci. Měla jsem jen sukýnku, kabát a teplé punčochy na podvazku a jak jsem jezdila na malých sáňkách bez výpletu, brzy jsem byla na kost promrzlá a promáčená. Doma mi vyhubovali, že nevím, kdy přijít domů“.